

Додаток № 3 до Проекту розпорядження
«Про затвердження Стратегії розвитку імунопрофілактики та захисту мешканців Одеської області від інфекційних хвороб, яким можна запобігти шляхом проведення імунопрофілактики, на період 2020-2022 років та затвердження плану заходів щодо її реалізації»

ЗАТВЕРДЖЕНО

Голова Одеської обласної
державної адміністрації
_____ Куций М.
від _____ 2020 року

Комунікативна стратегія з імунопрофілактики в Одеському регіоні на 2020-2022 роки

Проблематика: недовіра великої частки населення Одеського регіону до вакцинації, як наслідок низький відсоток охоплення

Актуальність:

79% людей у світі погоджуються з твердженням, що вакцини безпечні. В Україні цей показник значно нижчий - лише 29%. Про це свідчать результати [дослідження Wellcome Global Monitor](#) (2019 рік). Опитування показує, що така недовіра характерна для пострадянських країн — низький рівень довіри до вакцинації також характерний для Білорусі та Росії.

Результати дослідження також показують: у світі вакцини вважають ефективними 84% людей, в той час в Україні - 50%. В опитуванні взяли участь більше ніж 140 тисяч людей з більш ніж 140 країн світу.

Це дослідження показує загальний тренд — дуже низький рівень довіри до вакцинації в постсовецьких країнах. Радянська система, яка нехтувала інтересами людини, сприяла недовірі до держави, зокрема і до системи охорони здоров'я. Саме тому МОЗ України трансформує цю систему на прозору та ефективну, в центрі якої пацієнт, його потреби та довірчі відносини між пацієнтом та лікарем.

В Україні рівень охоплення щепленнями дітей до року залишається низьким: 71% вакцинація від поліомієліту, 69,3% - від дифтерії та правця, 67 % - від Гепатиту В (дані за 2018 рік).

Недовіра українців до вакцинації - результат десятиліть дезінформації з боку представників антивакцинаторських рухів. Фейкові новини та антивакцинальна пропаганда разом з дефіцитом вакцин у минулі роки підірвали довіру до програм імунізації. Внаслідок цього з'явилась велика група людей, які з різних причин не отримали необхідні щеплення, що створює високі ризики виникнення спалахів небезпечних інфекційних хвороб та є загрозою національній безпеці країни.

Відмова від вакцинації має небезпечні наслідки. Наразі в Україні триває спалах кору. За весь період спалаху кору захворіло 115 000, а від ускладнень померли 41 людей. Загрозливою є ситуація з дифтерією (з'являються поодинокі випадки і високим є ризик виникнення спалаху)

Мета: Підвищити довіру, обізнаність, самосвідомість мешканців Одещини до питань вакцинації шляхом розповсюдження достовірної інформації серед громадськості, медиків, влади, ЗМІ.

Цільова аудиторія:

1. Мешканці Одеси та області
2. Батьки дітей до 18 років
3. Медичні працівники Одеси та області
4. ЗМІ
5. Представники влади
6. Громадські організації
7. Освітняни
8. Діти шкільного віку

Основна цільова аудиторія на 2020 рік : *молодші медичні працівники Одещини.*

SMART-ціль: *підвищити довіру серед 120 медичних сестер о вакцинації в цілому на 50 % та розвінчати 70 % основних міфів щодо вакцинації шляхом навчання на тренінгу.*

КРІ визначатиметься шляхом анкетування до та після навчання на тренінгу.

Основні меседжі для комунікаторів від МОЗ України

I. Імунізація

1. Інфекційні хвороби небезпечні своїми ускладненнями, що можуть призвести до інвалідності, а деякі — навіть до смерті. Інфекційні хвороби, від яких (або від тяжких ускладнень яких) можна захиститися за допомогою імунізації, передаються від інфікованої особи до здорової, як правило, повітряно-крапельним шляхом.

2. **Імунізація** (за визначенням Всесвітньої організації охорони здоров'я) — це процес, завдяки якому людина набуває **імунітет**, або стає несприйнятливою до інфекційної хвороби, і який зазвичай здійснюється шляхом введення вакцини.

3. До інфекцій, яким можна запобігти щепленнями, належать: кашлюк, дифтерія, правець, поліомієліт, кір, епідемічний паротит, краснуха, гепатит В, гемофільна інфекція, пневмококова інфекція, менінгококова інфекція, ротавірусна інфекція, вітряна віспа, гепатит А, папіломавірусна інфекція та інші.

4. Вакцини стимулюють власну імунну систему організму до захисту людини від відповідної інфекції або хвороби.

5. Вакцинація має на меті захистити організм від інфекції, запобігти важкому перебігу та появі ускладнень від неї.

6. Дитина, яка не отримала щеплення проти тих чи інших інфекцій, наражається на великий ризик захворіти, особливо якщо таких дітей стає з року в рік більше.

7. Застосування вакцин знижує вірогідність поширення відповідних інфекцій у сотні разів. На сьогоднішній день альтернатив вакцинації з метою профілактики захворювання на відповідні інфекції немає.

8. Ризик поширення захворювань серед дітей, які не отримали щеплення, значно вищий, ніж у захищених шляхом вакцинації.

II. Досягнення вакцинації

1. Вакцини в Україні є в наявності у достатній кількості.

2. Вакцини, які є в Україні, безпечні та якісні.

3. Україна зробила важливий крок, запровадивши трирічне планування потреби у вакцинах і створення 25%-го буферного запасу вакцин. Це дозволить максимально забезпечити українців необхідними вакцинами;

4. Щороку завдяки щепленням у світі вдається зберегти 2,5 млн дитячих життів.

5. Завдяки вакцинації людство перемогло натуральну віспу;

6. Завдяки вакцинації захворюваність на поліомієліт знизилася на 99%, ще трохи й людство назавжди знищить цю страшну хворобу;

7. Завдяки вакцинації знизився рівень захворюваності на правець, дифтерію, кашлюк, краснуху, захворюваність менінгітами, раком печінки;

8. Завдяки вакцинації глобальна смертність від кору знизилася на 75%;

9. Завдяки вакцинації знизилася щорічна смертність від правця новонароджених більш ніж у 13 разів.

III. Колективний імунітет

1. Охоплення вакцинацією на рівні 95% населення країни дає можливість забезпечити повноцінний захист населення від спалахів та епідемій інфекційних хвороб, яким можна запобігти щепленнями, — це називається **колективним імунітетом**. У разі зниження популяційного імунітету рівень захворюваності на інфекції, проти яких здійснюють вакцинацію, зростає.

2. ВООЗ застерігає, що якщо рівень охоплення населення країни щепленнями падає на кілька % це створює сприятливі умови для поширення інфекційних хвороб, що нижчий колективний імунітет, то вище шанс виникнення спалахів та епідемій.

IV. Календар щеплень

1. В різних країнах до Національного календаря щеплень включені різні інфекційні хвороби, для запобігання яких проводиться вакцинація. Перелік цих хвороб залежить від рівня інфекційної захворюваності в країні, фінансових можливостей, доведених наукою доказів, щодо доцільності та ефективності вакцин, рекомендацій фахівців тощо.
2. Вакцинація в Україні проводиться у відповідності до Календаря щеплень, який розроблено з урахуванням міжнародного досвіду, і на сьогодні, за умови його дотримання, він є найоптимальнішим для забезпечення повноцінного імунітету.
3. Профілактичні щеплення населенню в Україні здійснюють відповідно до [Наказу Міністерства охорони здоров'я України від 11.08.2014 № 551 «Про удосконалення проведення профілактичних щеплень в Україні»](#). Цим наказом затверджено Календар щеплень.

Ключові меседжи від ВООЗ на 2020 рік:

I. Рік медсестри та акушерки

- Медсестри і акушерки є лідерами вакцинації для захисту здоров'я для всіх.
- Акушерки допомагають забезпечити безпеку матерів і їхніх дітей завдяки вакцинації.
- Медичні працівники є найнадійнішим джерелом інформації про вакцини.
- Поширюючи факти про вакцинах, лікарі, медсестри та акушерки підвищують обізнаність і рятують життя.

II. Загальна охорона здоров'я

- Кожна людина має право на найвищий досяжний рівень здоров'я. Це право включає в себе справедливий доступ до вакцинації.
- Вакцинація запобігає захворюванням і є міцною основою здоров'я і благополуччя протягом усього життя.
- Вакцини допомагають дітям вирости в здорових дорослих.
- Вакцинація зменшує нерівність в сфері охорони здоров'я і освіти.
- Вакцинація допомагає боротися з загрозою стійкості до антибіотиків.

III. Профілактика хвороб:

- Вакцинація є безпечним і ефективним способом запобігання кору і її серйозних ускладнень.
- Кожна дівчина заслуговує вакцинації проти вірусу папіломи людини (ВПЛ), тому що жодна жінка не повинна страждати або вмирати від раку шийки матки.
- Вакцинація дітей проти краснухи захищає їх майбутніх дітей від передчасної смерті і вроджених дефектів.
- Вакцинація проти гепатиту В захищає від хронічних захворювань і раку печінки, викликаних гепатитом В.
- Поки поліомієліт існує десь в світі, ми повинні робити щеплення всюди. Давайте працювати разом з #endpolio.

Міфи:

1. *«Не треба робити щеплення від захворювань, яких в Україні вже давно немає»*

Правда: Деякі захворювання, яким можна запобігти шляхом вакцинації, і справді стали дуже рідкісними саме завдяки вакцинам. Проте, на жаль, усе ж трапляються давно забуті інфікування, як-от: правець, кашлюк, кір та краснуха. З минулого року в Україні триває спалах кору, з 2015 року — спалах кашлюку, а 2015 року також був спалах поліомієліту.

Якщо ваша дитина не пропустила жодного планового щеплення, це дасть їй найкращий захист від захворювань.

2. «Краще перехворіти природним шляхом, ніж зробити щеплення».

Правда: Якщо ваша дитина перехворіє природним шляхом, у неї сформується імунітет проти цього захворювання. Однак інфекція може викликати ускладнення: параліч після поліомієліту, ураження серця після дифтерії, пневмонію та ураження мозку після кору. Ризик ускладнень після інфекційної хвороби набагато вищий, ніж ризик побічних реакцій після вакцинації.

3. «Побічні реакції від вакцини набагато шкідливіші, ніж самі хвороби».

Правда: Як і всі інші медичні препарати, вакцини можуть викликати деякі реакції. Як правило, вони є незначними і їхня поява є нормальною реакцією організму на препарат: болісні відчуття, припухлість або почервоніння в місці ін'єкції чи невелике підвищення температури. Ризик тяжких ускладнень після захворювання є набагато вищим, ніж ризик серйозних побічних реакцій після щеплення.

Порівняйте: невакциновані люди у 90% випадків заражаються при контакті з хворим на кір, 5% із тих, хто захворів, отримують порушення здоров'я на все життя, а ймовірність серйозних алергічних реакцій при вакцинації становить 1 на 1 000 000.

4. «Дітям із хронічними захворюваннями вакцинацію проводити не можна».

Правда. Дітям із хронічними захворюваннями можна і потрібно робити щеплення. Такі діти більш вразливі до інфекцій, перебіг хвороби в них зазвичай важчий, а ускладнення серйозніші. Якщо у вашої дитини астма, діабет чи інше хронічне захворювання, то їй потрібно зробити щеплення в першу чергу, оскільки в неї вищий ризик захворіти на кір і мати серйозні ускладнення після хвороби.

5. «Вакцина може ослабити або перевантажити імунну систему».

Правда: Природне інфікування певними вірусами може ослабити імунну систему, опірність організму. Проте вакцини діють інакше. Вакцінальні віруси настільки ослаблені, що не можуть вплинути на імунітет. Перевантажити імунну систему вакцинація також не здатна. При інфекційному захворюванні навантаження на імунітет у кількасот разів вище, ніж при вакцинації. Навіть якщо одночасно ввести вакцини проти 10 інфекційних захворювань, задіється лише 0,1% імунної системи.

6. *«Цільноклітинна вакцина проти дифтерії, кашлюку, правцю (акдп) гірша та небезпечніша, ніж ацелюлярна».*

Правда: Обидві вакцини проти дифтерії, кашлюку, правцю є безпечними й ефективними. Цільноклітинна вакцина дає триваліший та стійкіший імунітет. Справді, вона частіше викликає підвищення температури та місцеві реакції (біль і припухлість у місці ін'єкції). Однак ці реакції є цілком природними, свідчать про те, що вакцина діє, і зникають без наслідків для здоров'я. Протягом останніх років в Україні спостерігаються спалахи кашлюку. 2015 року від нього померло 2 дітей, у 2016 — 5, а у 2017 — 1 дитина. У такій ситуації рекомендується використовувати саме цільноклітинну вакцину (wP), що забезпечує дітям надійний і тривалий захист.

7. *«Дитина, що перебуває на грудному вигодовуванні, захищена, тож і вакцинацію проводити не потрібно».*

Правда: Грудне вигодовування дуже важливе для здоров'я дитини. Однак воно не здатне захистити її від інфекцій, проти яких проводиться вакцинація. Наприклад, дитина, яка перебуває на грудному вигодовуванні, при інфікуванні кашлюком може тяжко захворіти і навіть померти.

8. *«Не можна вакцинуватися під час спалаху».*

Правда: Оскільки під час спалахів небезпечних для життя хвороб значно посилюється ризик зараження, то необхідно отримати захист від інфекції. Вакцинуватися під час спалаху не просто можна, а потрібно! Це єдиний надійний спосіб здобути імунітет від інфекційного захворювання.

Більше того, у випадку з кором саме вакцинація є способом екстреного реагування на контакт нещепленої дитини із хворим. Такій дитині одну дозу вакцини необхідно ввести в перші 3 доби після контакту. Навіть якщо пройшло понад 72 години від контакту, то все одно варто провести вакцинацію КПК якомога раніше. Якщо дитина вже має одне щеплення і контактувала з хворими на кір, то незалежно від віку, але не раніше, ніж через один місяць від попередньої дози КПК, потрібно ввести другу дозу вакцини.

9. *«Вакцини викликають аутизм».*

Правда: Інформація про те, що вакцинація призводить до аутизму, не відповідає дійсності. Так, 1998 року у відомому британському медичному журналі було опубліковано статтю про зв'язок між вакциною проти кору, краснухи, паротиту та аутизмом. Але пізніше з'ясувалося, що автор статті — лікар Ендрю Вейкфілд — сфальшував усі факти. Його визнали винним у порушенні професійної етики, а потім виключили з медичного реєстру Великобританії. Дослідження, проведені після цієї публікації Центром контролю та профілактики захворювань у США, медичним інститутом Національної академії наук

Великобританії та британською Національною службою охорони здоров'я, спростували будь-який зв'язок між вакциною і виникненням аутизму. До того ж, проведено понад десяток досліджень, і їхні результати спростовують зв'язок між вакцинацією і розвитком аутизму.

Бар'єри:

- Відсутність довіри населення до влади в цілому та до керівництва МОЗ зокрема;
- Дефіцит комбінованих вакцин з ацелюлярним коклюшним компонентом в Україні та в цілому світі;
- Непрофесійність або заангажованість у питаннях вакцинопрофілактики деяких медичних працівників, в тому числі тих, що добре відомі та користуються довірою серед населення;
- Недостатня кількість навчальних годин та застаріла (часом недостовірна) інформація, що викладається в вищих медичних навчальних закладах.

Партнери:

1. МОЗ України, ДЗ «ЦГЗ» МОЗ України
2. Одеська обласна державна адміністрація
3. Одеська обласна рада
4. Департамент охорони здоров'я Одеської ОДА
5. Департамент охорони здоров'я Одеської міської ради
6. Департамент освіти і науки Одеської ОДА
7. Департамент освіти і науки Одеської міської ради
8. Медичні працівники: Вільнер Наталя, Галіч Світлана, Молода Оксана, Перчеклій Катерина, Мовлянова Наталя, Омельченко Юлія, Горіщак Сергій, Чорна Зоя, Катеринич Юлія, Сирма Олена.
9. Голови ОТГ, голови РДА, голови РР, голови міст.
10. ЮНІСЕФ, ГО «Батьки за вакцинацію»
11. ЗМІ: «7 канал», «Суспільне телебачення», телеканал «Академія», телеканал «Репортер», «Медіа Інформ».

Канали комунікації:

1. Соціальні мережі : «Фейсбук» ЦГЗ ООР и ДОЗ ООДА, «Інстаграм» ЦГЗ ООР, телеграм ЦГЗ ООР
2. Сайт ЦГЗ та сайт ДОЗа ООДА
3. Засоби масової інформації – ТБ, радіо
 4. Ютуб канал
 5. Вайбер групи для медиків

Інструменти комунікації

1. Публікації в соцмережах та на сайтах
2. Відеоролики в ютуб каналі, в соцмережах

3. Інтерв'ю на радіо та телебаченні
4. Розсилка добірки матеріалів щодо іммунопрофілактики: ОТГ, РДА, головні лікарі
5. Брифінги, прес-конференції

*Відповідальна особа за комунікативну стратегію з іммунопрофілактики –
Жураковська* *Н.О.*